

Tájékoztató

A bűncselekmény sértetteinek és kárvallottainak

Tisztelt Állampolgár!

A **Belügyminisztérium Országos Bűnmegelőzési Központ** és a **FEHÉR GYŰRŰ Közhasznú Egyesület** - mint a magyar áldozatvédő szervezet - ezzel a tájékoztatóval is szeretne hozzájárulni ahhoz, hogy az Ön sérelmére *történt bűncselekmény és elkövetőjének felderítése és büntetőjogi felelősségre vonása eredményes legyen. Célunk továbbá, hogy az illetékes hatóságok, valamint a bíróságok mielőbb intézkedjenek a bűncselekmény következtében elszenvedett károk megtérítése, illetve csökkentése érdekében.*

Ön helyesen járt el, amikor a bűncselekmény elkövetése miatt feljelentést tett. Ezzel fontos adatokat szolgáltatott ahhoz, hogy az illetékes nyomozó hatóság hatékony és jogszerű eljárást folytasson a bűnyűgyben az Ön érdekeinek figyelembevételével.

A sértett jogai a büntetőeljárásban

A 2003. július 1-től hatályos büntetőeljárás törvény **jogokat biztosít a bűncselekmény sértetteinek**, hogy az elszenvedett sérelmek miatt törvényes elégtételhez juthassanak. A jogszabály szerint **Önnek joga van** ahhoz, hogy

- **feljelentést tegyen**, illetve meghatározott esetekben **magánindítványt terjesszen elő**, bűncselekmény elkövetése miatt,
- **mint magánvádló**, meghatározott bűncselekmények - könnyű testi sértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, rágalmazás, becsületsértés és kegyeletsértés - esetén **a vádat képviselje**,
- **mint magánfél**, **kárigényét polgári jogi igényként érvényesíthesse** a büntetőeljárás folyamán,
- **mint pótmagánvádló**, **fellépjen** (ebben az esetben az ügyvédi képviselet kötelező), amennyiben a feljelentést elutasították, a nyomozást megszüntették, a vádemelést részben mellőzték, vagy a vádat elejtették,
- **az eljárási cselekményeknél**, amennyiben a törvény másképp nem rendelkezik, **jelen lehessen, az Önt érintő iratokba betekinthesen**,
- a szakvéleményekről és az olyan eljárási cselekményről készült iratokról, ahol a sértett jelenlétét a törvény megengedi, **másolatot kapjon**,
- az eljárás bármely szakaszában **indítványokat és észrevételeket tehessen**,
- az Ön eljárási jogairól és kötelességeiről a bíróság, az ügyészség, és a nyomozó hatóság **felvilágosítást** adjon,
- a büntetőeljárás törvényben meghatározott esetekben **jogorvoslattal éljen**,
- **kizárási indítványt terjesszen elő** a bíróval, az ügyésszel, a nyomozó hatóság tagjával és a jegyzőkönyvvezetővel szemben,
- az eljárásban **anyanyelvét használja**,

- **jogait képviselője** - ügyvéd, nagykorú hozzátartozó, közhasznú szervezet - **útján is gyakorolja**, feltéve, hogy a törvény nem ír elő személyes közreműködési kötelezettséget,
- a bíróság **pártfogó ügyvédet** rendelhessen ki az Ön képviseletére, amennyiben Ön jogai érvényesítésére bármilyen okból képtelen, és nem rendelkezik képviselővel,
- különösen indokolt esetben Ön, a képviselője vagy Önre tekintettel más személy a külön jogszabályban - 34/1999. (II. 26.) Korm. rendelet - **meghatározott védelemben**, vagy amennyiben Önt tanúként hallgatják ki, **tanúvédelemben részesüljön**.

A sértett jogainak tartalmi magyarázata:

A büntető eljárás feljelentés, bejelentés vagy a nyomozó hatóság észlelése alapján indulhat meg. A bíróság, az ügyész, és a nyomozó hatóság **köteles a sértettnek az őt megillető jogairól és kötelezettségeiről felvilágosítást adni**, mégpedig a sértett kérdésére, kérelmére vagy e nélkül.

Lényeges megemlíteni, hogy **a magánindítványra** büntethető bűncselekmények miatt - könnyű testi sértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, rágalmozás, becsületsértés és kegyeletsértés esetén – viszont csak a jogosult feljelentése alapján indítható eljárás. A magánindítványt attól a naptól számított 30 napon belül kell előterjeszteni, amelyen a magánindítványra jogosult a bűncselekmény elkövetőjének a kilétéről tudomást szerzett.

A sértett jelenléti joga:

A sértett a **nyomozás folyamán jelen lehet**: a szakértő meghallgatásánál, a szemlénél, a bizonyítási kísérletnél és a felismerésre bemutatásnál, indítványt terjeszthet elő, és észrevételeket tehet, a szakértőhöz pedig kérdéseket intézhet. A nyomozási cselekményről a hatóság értesíti. Az értesítés kivételesen mellőzhető, ha ezt a nyomozási cselekmény sürgőssége indokolja.

A sértett a tárgyaláson általában jelen lehet. Amennyiben őt tanúként is kihallgatja a bíróság, akkor a jelenléti jog bizonyos korlátozás alá esik. A sértett-tanú nem lehet jelen a vádlott kihallgatásán. A még ki nem hallgatott sértett-tanú nem lehet jelen más tanú kihallgatásán, kivéve, ha a bíró ezt megengedi.

A sértett iratokba való betekintési joga:

A szakvéleményekbe és az olyan eljárási cselekményekről készült iratokba betekinhet, ahol a sértett jelenlétét a törvény megengedi. A sértett a szakvéleményt a nyomozás során is megtekintheti, az egyéb iratokat pedig akkor, ha az a nyomozás érdekeit nem sérti. A sértett a **nyomozás befejezésekor az iratokat megtekintheti**, és gyakorolhatja őt a nyomozás során megillető más jogokat.

A sértett indítványozási és észrevételezési joga:

A sértett indítványaiban **akarátának megfelelő kijelentéseket tehet**. Kifejezésre juttathatja óhajait. Bármire - büntető anyagi, büntető eljárási jogszabály alkalmazására bizonyítási cselekményre - kiterjedhet ez, kivéve arra, amit a törvény más eljárási személyeknek tart fenn. (pl. az előzetes letartóztatást csak az ügyész indítványozhatja.) A sértett pl. a tárgyaláson a kihallgatott személyhez kérdés feltételét indítványozhatja. **Indítványozási joga kiterjedhet**

továbbá az ügy áttételére, a bíró, az ügyész és a nyomozó hatóság tagjának kizárására, valamilyen bizonyítási cselekmény alkalmazására, stb. A sértett indítványai nem kötik a hatóságot és a bíróságot, mert ők döntenek arról, hogy a sértett óhaja elfogadható-e.

Az észrevételek esetében a sértett más személy indítványáról vagy eljárási cselekményéről - pozitív vagy negatív módon - nyilatkozhat.

A sértett jogorvoslati joga:

A nyomozás folyamán hozott határozatok ellen panasszal élhet, feltéve, ha a határozat reá nézve rendelkezést tartalmaz. (Pl. A feljelentés elutasítása, a nyomozás felfüggesztése vagy megszüntetése, és a sértettre kiszabott rendbírság esetében.)

A bírósági eljárás folyamán az **ítélet ellen fellebbezési joga nincs, kivéve**, ha az vele szemben rendelkezést tartalmaz. Ebben az esetben a reá vonatkozó rendelkezés ellen fellebbezhet. A rendfenntartás körében vele szemben hozott határozat - pl. rendbírság, őrizet - ellen viszont önálló fellebbezési jog illeti meg.

Az anyanyelv használata:

A büntetőeljárásban mind szóban, mind írásban a sértett az anyanyelvét használhatja. Törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés alapján mód van arra is, hogy - *meghatározott körben* - a sértett regionális vagy kisebbségi nyelvét vagy - *amennyiben a magyar nyelvet nem ismeri* - az általa ismertként megjelölt más nyelvet használja. Az írásbeli határozat vagy más irat lefordításáról a bíróság vagy a hatóság gondoskodik.

A tárgyalás nyilvánosságának kizárása:

A bíróság a sértett indítványára, meghatározott feltételek esetén - erkölcsi okból, kiskorú vagy mások védelme érdekében, államtitok vagy szolgálati. titok megőrzése végett - a nyilvánosságot az egész tárgyalásról vagy annak egy részéről kizárhatja. Ebben az esetben a sértett indítványozhatja továbbá, hogy az általa megnevezett személy jelen lehessen. (Kivéve, ha van a sértettnek képviselője, valamint ha az államtitok, illetve a szolgálati titok védelme ezt kizárja.)

A sértett kötelezettségei a büntetőeljárásban

A büntetőeljárás eredményességének biztosítása érdekében **a törvény a sértettek, így az Ön számára is bizonyos kötelezettségeket ír elő**. Mindenekelőtt kérjük, hogy – elsősorban a bizonyításban történő közreműködésével - segítse a büntetőügyekben eljáró hatóságokat feladataik sikeres teljesítésében. Ennek érdekében:

- **A sértett**, mint az eljárásban részt vevő személy, a törvényben meghatározott esetekben és módon **köteles a bizonyításban közreműködni**.
- A sértett a törvény értelmében köteles **a szakértői eljárásban közreműködni, a szakértői vizsgálatnak magát alávetni** és tűrni, hogy a szakértő a véleményadáshoz szükséges vizsgálatot elvégezze.
- A sértett köteles a bűncselekménnyel kapcsolatos **okiratokat és adatokat a hatóság rendelkezésére bocsátani**, valamint felvilágosítást adni.

- **A sértettnek** a Polgári Törvénykönyvben szabályozott **kötelessége**, hogy a sérelmére keletkezett **kárt elhárítsa**, illetőleg **csökkentse**.(Ez nem csak a vagyoni kárt eredményező, hanem a testi sérüléssel együtt járó bűncselekményeknél is elvárt.)
- Amennyiben a sértett **tanúként** is szerepel az eljárásban, akkor megidézése esetén **köteles az eljárási cselekménynél jelen lenni**, és köteles **vallomást tenni**.

Ha Ön a büntetőeljárásban kívánja érvényesíteni a bűncselekmény folyamán keletkezett **kárának** (polgári jogi igényének) **megtérítését**, akkor a jegyzőkönyvben történt rögzítésén túlmenően tájékozódjon ennek feltételeiről, és az Önt megillető további jogosultságokról.

Budapest, 2003. augusztus 15.

**BM Országos
Bűnmegelőzési Központ**

**FEHÉR GYŰRŰ
Közhasznú Egyesület**

Bűnmegelőzési témában a Belügyminisztérium Országos Bűnmegelőzési Központ elérhetőségének címe: 1124 Budapest, Németvölgyi út. 41. (Tel.: 325-1702, Fax: 325-1704)

Segítségnyújtás

Amennyiben **Ön**, mint a bűncselekmény áldozata vagy kárvallottja, **további segítséget igényel**, keresse fel **bizalommal** a lakóhelyéhez legközelebb lévő Áldozatvédelmi Irodát, vagy a **FEHÉR GYŰRŰ Közhasznú Egyesület** 1055 Budapest, Szt. István krt. 1. szám alatt lévő központi irodáját (tel.: 472-1161, fax: 472-1162), ahol hétfőtől-szombatig 10-17 óráig tartanak díjtalan ügyfélszolgálatot.

A **FEHÉR GYŰRŰ** – az érdekképviselően kívül- a **következő segítséget adja** a bűnözés rászoruló áldozatainak:

- emberi vigasz és személyes gondoskodás a bűncselekményt követően,
- díjtalan jogsegélyszolgálat,
- a szorult helyzetben lévőknek anyagi támogatás,
- segítségnyújtás a hatóságoknál történő eljárásban,
- a bűncselekmények okozta károk megtérítéséért segítség a polgári bírósági eljárásban
- más szervezetek, illetve intézmények által nyújtott támogatás közvetítése.

A külföldi áldozatokat is segítik

2002. május 2-től a FEHÉR GYŰRŰ budapesti irodájában naponta 10-17 óráig a **hazánkban áldozattá vált külföldieket is segíti**.

Az egyesület a nyári idegenforgalmi szezonban hasonló irodákat működtet az áldozattá vált külföldiek segítésére **Siófokon** a Hotel Balatonban (Petőfi sétány 9.) és **Balatonfüreden** a Hotel Marinában (Széchenyi út 26.) naponta 12-18 óráig tartó ügyfélszolgálatl.

*Ezen tájékoztató elkészítése, valamint a FEHÉR GYŰRŰ-nek az áldozattá vált külföldieket segítő szolgáltatása a **Biztonságos Magyarországért Közalapítvány** támogatásával valósult meg.*